

מסורת הש"ס

א) נפ"י הר"ן ע"ז תמנא בע"צ, ב) לעיל מב; ג) נפ"י הר"ן ע"ז תמנא בדק מזו, ד) ש"ך לע"ב, ה) כ"ב מז, ו) ע"י פ"י הר"י עד סוף המתני לקמן בע"כ ובדף מז, ז) י"ל מ"ק קמני לב, ח) י"ל א"ת,

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה ושנינן אסורין להעמיד וכו' רחיים ותנור ולגדל:

מוסף רש"י

קונם לביתך שאני נכנס. כל זמן שהוא ביתך, דהוי דומיא דנכסי ענין, כיון שמת בעל בית או שמכרו לאחר בית לאחר מותר ליכנס בו, להשתא אינו שלו, אבל אמר לבית זה שאני נכנס, דהוי משמע נכסום אליו, דקאמר הבית עולי לעולם, אף על פי שמת או מכרו לאחר, אסור ליכנס בו (דע"ר מב.).

פירוש הרא"ש

אסורים להעמיד תנור ורחיים בוי'. דככל הני יכולין שותפין לעבד זה על זה כדלמא בפרק חוקת הבתים הלך לא דמי להלך ולא ש"ך להמיר מעט ברייה כיון דיכול לעבד עליו ואינו מעבד: היה אחד ביהמכור מותר הנאה מחבירו לא יכנס להער. משום דבעי למיטני כופין נקטיה דכופין את הנודר למכור חלקו לחבירו דחיישין כיון שרואה את חבירו נכנס גם הוא יסבא מדוי ויכנס אבל כרישא שנייה אסוריה לא חיישין שמה יכנסו: היה אחד מן השוק מורד בוי'. משום רבנותא דרבי אליעזר בן יעקב קטו וף על פי שאין לו חלק בתנאי מתירו ליכנס מעטם ברייה כיון שיש לו בהם תפיסת יד. גמ' מפרש כמה: אין לו בהן תפיסת יד מותר. דנרשות שוכרי קיימא ואין המעשר יכול לאסרה עליו: מת או שמכרם לאחר מותר. דכיון דלמיר ביתך שדך לא אסרם עליו אלא בזמן שהם שלו אבל אם אמר לבית זה או שדה זו אסרם עליו לעולם: גמ' בגדרו הוא דפליגי רבנן. דכיון דמדעתם נדרו הנאה זה מזה קנסו אותם ולא סמכין אברייה אבל כהדירו דלמדין היו סמכין אברייה: היו אפי' כהדירו פליגי רבנן דלית להו ברייה: היה אחד מהם מורד בוי'. משמע שחבירו היה הדירו: אלא אי אמרת דאדרהי אמאי בופין. מה פשע המורד שיספוחו למכור חלקו שאם אתה אומר נבי כל אחד ידור חבירו כדי שיספוחו למכור חלקו:

רש"י

ושניהם אסורין ^(א) **מלהעמיד ריחים וסונר**. לקצוע ריחים ולגדל תרנגולים בזאתה חצר: הכי גרסינן **היה אחד מהם מורד הנאה על חבירו כופין את הנודר**. שהדיר את חבירו למכור את חלקו. אמאן לרבנן דאמרי אסורים ליכנס לאחר: **היה אחד מן השוק מורד מן אי' מן השותפים לא יכנס: גב' בנדרו הוא דפליגי**. היכא נדנדרו שניהם

זה מזה דזה אמר לחבירו קונם שאני

נהנה לך וזה אומר קונם שאני נהנה לך דעכשיו נדדו זה מזה ממש והתם הוא דקא אסרי רבנן ליכנס לאחר דלאהו עצמו קאסר עליה אבל הדירו זה את זה דכל אחד הדיר את חבירו ואמר קונם שאתה נהנה לי קונם נכסי עליך דמרייהו אנוסים דכל אחד אסר ליה חבריה שלא מדעתיה התם מודו ליה רבנן לרי' אליעזר דזה נכנס לתוך של זה וזה נכנס לתוך שלו: או **דילמא אפילו כהדירו וזה אם וזה נמי פליגי**. דלא שנה אנוסין ולי"ש רוזין: **ה"ז מספנדא**. בדנדרו מיירי ובנדרו הוא דפליגי דקמני כופין את הנודר: **אי אמרם בשלמא נדנדרו. שגדר שלא יהנה מחבירו להכי כופין דלאהו הוא דאסר אנפשיה: אלא אי אמרם דהדירו חבירו אמאי כופין אותו**. הא איהו לא פשע דמינס אנים אלא ודאי בנדרו פליגי: **ה' דשיש זה כדי חלוקה**. ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה וטעמא דמאן דאסר הואיל ואפשר בחלוקה: **אבל אין זה כדי חלוקה דכרי הכל מותר**. דמאי אפשר ליה למיעד:

בדבד

דאדרהי אמאי כופין אותו

בו ויצא לעשות כן. וכ"ת בשלמא לרבנן דאסרי ליה אפילו בדריסת הרגל איכא דשמא יתקנא לפי שהוא אסור בדריסת הרגל וחבירו מותר ואין צדו למחות אבל לרבי אליעזר בן יעקב ממאי איכפת ליה בדריסת הרגל איהו נמי שרי ואי מקנא בחבריה בהעמדת ריחים ליעבד עליה דהא כי האי גוונא שותפין יכולין לעבד איכא למימר דכיון דהשותפין כי האי גוונא לא קפדי ולא גוונא לא קפדי שגדר למא לעבודי דהא הכ סיפא בנדרו זה מזה אוקיימנא לה בגמרא וכיון שחבירו לא גרס לו אסור אלא הוא עצמו גרס שגדר למא יעבד שותפין מדבר שאין השותפין מפקדינן בו הילכך לעבודי כסיפא ליה מילתא ומתוך שחבירו מותר ריחים יתקנא בו לומר אעשה כן גם אני: **היה אחד מן השוק מורד מאחד מהם הנאה הרי זה לא יכנס לאחר**. הכ צבא לא תנא לה משום תנא קמא דלדידיה פשיטא אם על חבירו יכול לעבד כל אחד מן אחד מן השוק כריכא למימר אלא לשאמעינן רבותא דר' אליעזר בן יעקב תנא ליה דאפילו על אחד מן השוק אין שותף יכול לעבד ולפנינו תראה דעמי דאפילו לרבנותא דרבנן תנא ליה. מיהו כתב הרשב"א ז"ל דדוקא כשהוא נכנס ללורך השותף בין שהוא לריך לשותף או שהשותף לריך לו לפי שהחצר קנוי לכל אחד מהם ולכל מי שצריך להם לא הקנו אותו לכל העולם. אבל הרא"ה ז"ל כתב דככל ענין שרי ולא נראה לי דבריו: **גב' מי אמרינן בנדרו הוא דפליגי רבנן אבל כהדירו מודו ליה רבנן לרי' אליעזר בן יעקב דאנוסיה דמו**. כלומר דילמא כולוה סבירא להו דיש ברירה ומדינא אפילו בנדרו שרי אלא דרבנן סברי קנסין להו ור' אליעזר בן יעקב סבר דלא קנסין אבל כהדירו דלא שייך קנסא דרבי מדינא דיש ברירה ואמאי הא דלא כרבינא דאוקי פלוגמיהו בפרק שור שנגח את הפרה [ב"ק נא:]: ביש ברירה ואין ברירה או דילמא כהדירו נמי פליגי רבנן וכסבריה דרבינא התם: **ה"ש היה אחד מהן מורד הנאה מחבירו ופליגי רבנן**. וסתם מורד מחבירו קתני אלמא אפילו כהדירו פליגי: **תני נדור מחבירו**. כלומר דנודר נמי מורד קרי ליה דמורד משמע בין מפי עצמו בין מפי אחרים: **אי אמרם בשלמא נדנר הוא היינו דכופין**. לפי שהוא גרס לעצמו אלא אי אמרת דלא נדר הוא אמאי כופין הא מינס אנים. ואם תאמר ולימא ליה לעולם כהדירו חבירו עסקינן וכי קמני כופין את הנודר את המדיר קאמר יש לומר דלא סבירא לן שיהא דבין לכוף אדם למכור את שלו מפני שאסר נכסיו על חבירו אבל לנודר עצמו ראווי לכוף דמה הנאה יש לו לאסור על עצמו נכסיו [של חבירו] ואיכא למיחש שמה יכשל. ויש לתמוה על הרב רבינו משה בר מיימון ז"ל שכתב דלמדיר הוא ככופין שאע"פ שזה הוא דרך הירושלמי [פ"ה ה"א] אין זה דרך הגמ' שלנו וכבר השיג עליו הראב"ד ז"ל. ומיהו אם היה רגיל להדיר כופין אותו למכור והכי תניא בתוספתא (פ"ג ה"ה) היה א' מהם רגיל להדיר הנאה על חלקו כופין את הרגיל למכור חלקו ומפרש בירושלמי דבתיא זימנין מיקרי רגיל דאמרינן התם [פ"ה ה"ב] עצרת לך קמייתא ועבדו ערך מכתא ואילין או מכור חלקך או שרי נדריך. ולא איפשטא בעיין אי פליגי רבנן אפי' כהדירו. וא"ת וליפשות ליה מדתנן לקמן (דף מז:) הריני עליך חרם ואת עלי שניהם מותרים בדבר של עולי צבל ואסורים בדבר של אותה העיר ואחיה דבר של אותה העיר הרחצה והמרחץ ובית הכנסת אלמא אפילו כהדירו פליגי תיריך הרב ר' יונה ז"ל דהתם היינו טעמא משום דאע"ג דמורד אנים כיון דנודר לא אנים ואסור שניהם אסורים דאי שרית מורד לא זייט נודר ומשום הכי לא פלוג רבנן: מחלוקת

השותפין פרק חמישי נדרים

ר"ן

מו.

ב א מיי' פ"ו מהלכות נדרים הלכה ד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד ס"י רכו סעיף ב:
ג ב ג מיי' שם הלכה ה ו טוש"ע שם סעיף א:
ד ד מיי' פ"ו מהלכות נדרים הלכה יב סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד ס"י רכא סעיף ו:
ה ה מיי' פ"ה שם הלכה ה ופרק ח הלכה יא סמג שם טוש"ע י"ד ס"י רנח סעיף ד:
ו ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:

תוספות

ושנינן אסורין להעמיד שם ריחים ותנור ולהעמיד שם תרנגולין. דככל הני יכולין למחות זה על זה בלא נדר כדאמר בפרק חוקת הבתים (כ"ב ז:): הלכך אסור לעשות עשה כחצר כשגדר דלסן כן מהני ליה חבירו על שלא עיכב דדוקא דריסת הרגל דלא יוכל לעבד כל כמה שחל חלקו וי"מ דבשהעמיד ריחים בזהו רוצ עם לשם ומלמא חלקו וחלק חבירו וכן לגדל תרנגולין דמתפשטין בכל החצר: והא אחד מהם מורד הנאה מחבירו. משום דבעי למיני כופין כי' דלא שייך למתני בשניהם מודרין וכופין הנודר למכור חלקו דחיישין פן יעבור אבל כרישא דשניהם מודרין אין משום דמנכר אבל הכא דלין אסור אלא האחד ואשני מותר דחיישין שמה יכנס המורד כשראה חבירו נכנס ולכן כופין למודר (א) תנא שמה יכנס קמני לה ולרבי אליעזר כיון דשניהם מותרין למה כופין: היה אחד מן השוק. הכ צבא לריא' אצטריך [דהיה אמינא] דלא קא שרי ריא' אלא כשהחצר שלו דקמפסדר בדבר אלא אחד מן השוק לא שרינן ולא סמכין אברייה כיון שאינו מפקיד כלום קמ"ל: אם יש לו תפיסת יד למשכיר או אכור. דעדיין הוא ברשותו ומדידיה קמייהני כיון דגם חצר שהשכיר יש לו בה תפיסת יד אבל כשאין לו בה תפיסת יד אלא כולה כה תפיסת יד וצאה כולה מרשותו ואין לו בה כלום ואינו יכול ליאסר. ומכאן פסק ר"ת מי שהשכיר בית ואח"כ אכרו עליו דלון באכסורו כלום ומיהו יש לי לכתוב דמיייר דלדריה קתמא דלון עליו תפיסת יד ואין דעתו לאסור מה שהשכיר אבל אם אסר כהדיו מלי אסרה וכימי בערבין (דף נא). (כל) המשכיר בית לחבירו והקדישו דבר בו מעל ומעלה שכן להקדש ועל ההוא נמי קשה מהאיחא דפקק אף על פי (דף טז:) שהם שמשכנתי לך (בשאלפנתה תיקדש הקדשה

משמע דקודם שפדלה לא קדשה ויש לומר דודאי מה שהבית שזה יוצר מן השכירות קדוש אבל כעגדו חולין והוי שותפים המשכיר והמקדיש לכן מעל והיהו דאע"פ ה"ק לבשאלפנתה תיקדש כל השדה לגמרי אי נמי יש לחלק דודאי בהקדש גמור דאסר לביעודא דשוכר כדאמר גבי שיעבודא דבעל והיהו דאע"פ דלמיר דלא קדשה עד שפדלה מיירי שאסר בקונם בעלמא אבל אם הקדישה הקדש גמור חל ההקדש אם שזה השדה יוצר על החוב ועוד יש לחלק דודאי הכ דפרק אע"פ מיירי ב"מי' כדתנן מוסיף עוד דינר ופודה לו הנכסים הללו אבל הכ דערכין מיירי בשוכר ומאי מקדיש משום דסופו לחזור אליו אבל גבי חוב דלא תחזור לו לבסוף אם לא יפרע לו חובו לא מצי מקדיש ובירושלאמי תמלק בההיא דערכין בין הקדיש לו שכרו דודאי כשהקדיש לו שכרו אינו של משכיר כלל: [בגדרו הוא דפליגי]. בנדר מעצמו דכל אחד ואחד אסר נפשו שאמר קונם שלא אהנה ממך הלכך יש להחמיר וקנסו רבנן אבל הדירו כל אחד חבירו ליהנות משלו מודו ליה רבנן לרי' אליעזר דלטוטסין דמו ולא מיספכו דלית להו ברייה [ובגדרו] קנסו אבל כהדירו לא קנסו. וי"ע בזה דתנן האומר הריני עליך חרם ואת עלי שניהם אסורים בדברים של אותה העיר אלמא כהדירו נמי אסרי רבנן וגראה דכיון שאמר הרי אתה עלי חרם קנסין ליה גם על חבירו דככל מקום השוו חכמים מדותיהם ואסרו שניהם: או דילמא אפילו בשחידירו חבירו קנסו רבנן. אי נמי ח' לית להו ברירה ומיהא בפי' שור שנגח את הפרה (דף נא): אמר כהדיו דרבנן לית להו ברירה וצריך למימר דלית להו הכ סוגיא (אלא בפי' ה) היה אחד מהם מורד ופליגי: ת"ש היה אחד מהם מורד ופליגי: תני נודר. שאסר עצמו מחבירו: אי אמרת בשלמא בנודר היינו דקתני בופין. דפושע שאסר עצמו מחבירו ויכול לכל ליהי מקלה: אלא אי אמרת שחידרו אמאי אכור בופין. דכופין הנודר היינו המורד אמאי כופין המורד דמאי חטא:

עין משפט

נר מצוה